

Aprè kat mwa: yon apèsi sou aktivite lasante repwodiksyon priyorite ann Ayiti

Evalyasyon MISP entè-ajans anba direksyon CARE,
Federasyon entènasyonal pou planifikasyon famiyal,
Save the Children ak Komisyon fanm pou refijye

17-21 me 2010

Pake sèvis inisyèl minimòm nan (Minimum Initial Service Package – MISP) pou lasante repwodiksyon an (reproductive healthcare – RH) se yon seri aktivite kowòdone ki gen priyorite yo dwe aplike chak lè yon sitiyoasyon ijans kòmanse. Objektif li se evite e reyaji fas ak vyolans seksyèl la, anpeche transmisyon VIH la, evite twòp mòtalite ak mòbidite pou manman ki akouche e ti bebe ki fèk fèt, e planifye sèvis sèvis RH ki konple. MISP a se yon nòm entènasyonal pou swen yo, jan yo endike sa nan *Humanitarian Charter and Minimum Standards in Disaster Response* ki soti nan SPHERE, e nan *Health Cluster Guide* ki soti nan Komite pèmanan entè-ajans

Kontèks

Lè yo te fè evalyasyon an, 4 mwa aprè tranblemanntè 12 janvye a, yo estime 2 milyon moun¹ te toujou deplase nan enstalasyon tanporè nan zòn tranblemanntè a te touche, tankou Pòtoprens, Jakmèl, Leyogàn, Tigwav ak Grangwav.² Gouvènman Ayiti a ak òganizasyon imanite yo vin ogmante entèvansyon yo e planifikasyon yo, espesyalman nan domenn manje, dlo, lasante akabri pou sitiyoasyon ijans, yon fason pou yo fè fas ak sezon lapli e siklòn k ap vini an.³

Flash Appeal revize nan 18 fevrye a montre yon nivo angajman istorik parapò ak RH la: nan 51 pwojè pou lasante ki fè pati Appeal revize sa a, uit trete aplikasyon MISP a e nèf trete kesyon RH la yon fason pi jeneral.⁴ Nan mitan mwa me a, 63 pousan Health Appeal la e 64 pousan Protection Appeal la gentan jwenn finansman. Mwayenn finansman pou RH ki depann de Health la se 45 pousan, e mwayenn pou prevansyon ak entèvansyon fas ak vyolans ki baze sou sèks (gender-based violence – GBV) ki depann de Protection nan se 47 pousan.⁵

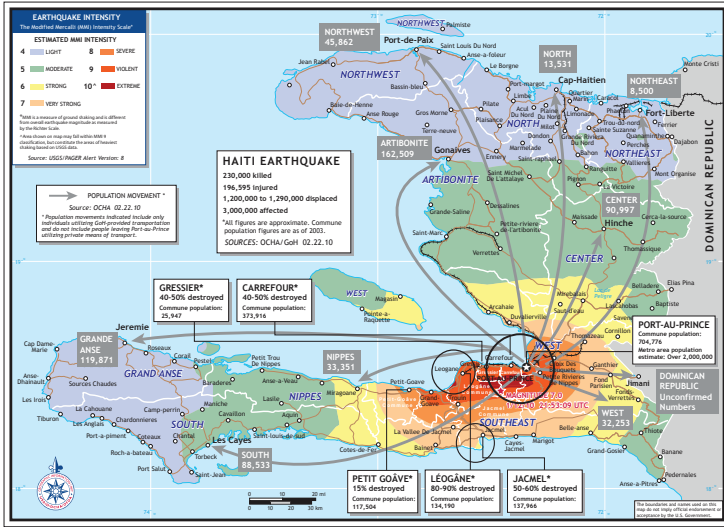
Of the 1,341 camps and spontaneous settlement sites in Haiti, only 206 were reported to have camp management. Hence, those with a dedicated agency for camp management registered coverage of only 15.5 percent of sites or 37 percent of the affected population.⁶ Food, water, shelter and livelihoods remain a predominant concern for displaced populations, and the environment remains ripe for risks to physical security.

Objektif evalyasyon an

Objektif evalyasyon sa a se etidye jis nan ki MISP a te aplike kòm entèvansyon fas ak tranblemanntè 12 janvye a nan twa zòn tranblemanntè a te frappe anpil. Evalyasyon an te etidye aplikasyon MISP a nan Pòtoprens, Leyogàn ak Jakmèl, grasa entèvyou estriktire ki fèt ak 34 manm pèsonèl ki sot nan ajans Nasyon Zini (ONI), nan òganizasyon non gouvènmantal lokal (ONG), nan ONG entènasyonal e nan Ministè de la Santè Publique et de la Population (MSPP) ann Ayiti. Epitou, etid la te gen 10 etid enstalasyon ki fèt sou nèf ajans e 14 gwoup diskisyon ki fèt ak 329 fi, gason ak tinedjè fi kou gason.

Rezilta jeneral sou aplikasyon MISP a

An jeneral, ekip evalyasyon an te wè òganizasyon entènasyonal yo konsyan anpil sou bezwen ki egziste nan sèvis RH priyorite e nan fè plis efò pou reponn yo. Yo gen plis konsyans sou sa pase nan tout lòt sitiyoasyon ijans Komisyon fanm pou refijye a te evalye nan tan pase. Li te remake kèk amelyorasyon nan kowòdinasyon e nan efò ki fèt pou aplike chak aktivite priyorite MISP a. Dezas sa a te sitelman frappe zòn vil yo, li fasil pou konprann li te poze kèk difikilte estrawòdinè bay plis pase 400 diferan ajans k ap patisipe nan entèvansyon lasante a. Yo toujou manke èd pou reponn bezwen kritik pou anpeche e fè fas ak vyolans seksyèl la, pou kontinye e desantralize kowòdinasyon RH la pandan entèvansyon an, pou etann sèvis yo nan plis zòn, e pou fè moun yo konnen genyen sèvis MISP ki bon kalite e ki gratis.

Rezilta evalyasyon MISP a

1. Kowòdinasyon

Yo te dekri kesyon RH yo an detay nan medya e yo te fè donatè ak ajans entèvanasyon yo konnen yo. Se yon bagay ki pa t konn rive nan lòt sityasyon ijans yo. Yon semèn aprè tranblemanntè a, kowòdinasyon RH la te derape nan Pòtoprens ak Health Cluster la anba direksyon UN Population Fund nan (UNFPA) ak MSPP a. Gwoup travay RH la, ki resevwa responsablite pou kowòdone entèvanasyon RH la e aplike MISP a, kontinye reyini chak semèn. Kowòdinasyon RH potko etabli nan pwen sa a nan nivo rejyonal kat mwa aprè tranblemanntè a, menmsi ajans yo te pran kèk mezi pou kòmanse efò kowòdinasyon nan Leyogàn e Jakmèl, nan Sidès la.

Twous lasante repwodiksyon entè-ajans yo⁷ te disponib depi okomansman pou pwofesyonèl lasante yo, men kantite founiti yo vin diminye rapid, espesyalman pou twous akouchman pwòp e tès gwosès yo. Yo te bay founiti pou sèvi 1 milyon moun, alòske se anviwon 3 milyon moun ki te touche.

Lòt difikilte nan efò kowòdinasyon yo se ONG nasyonal yo ki manke patisipe nan gwoup travay yo, chanjman manm pèsònèl yo ki fèt two souvan, kominikasyon ki pa byen mache ant gwoup yo, yon koneksyon ak Health Cluster la ki pa solid, yon neglijan ki fè gwoup travay RH yo pa t pataje enfòmasyon reyinyon yo sou One Response Haiti⁸, yon mank asistans administratif e lojistik pou dirijan gwoup travay la, ak ONG yo ki pa t voye enfòmasyon yo bay MSPP a regilyèman.

2. Anpeche e fè fas ak vyolans seksyèl la

GBV a te gentan poze yon pwoblèm grav avan tranblemanntè a, men dapre kèk enfòmasyon enpòtan e plis dokiman ki sot nan sou-gwoup GBV a, pwoblèm lasante piblik sa a, ki gen esplwatasyon e abi seksyèl ladan l tou (sexual exploitation and abuse – SEA), se grandi l ap grandi nan kominote a. Genyen

dispozitif kowòdinasyon pou anpeche e fè fas ak vyolans seksyèl la, tankou sou-gwoup GBV a ki anba Protection Clus-

ter la, men yo pa aplike yon fason ki efikas nan nivo kominote a. Pwoblèm sa a pi rèd toujou lè nou konsidere yon seri faktè risk: gason ki pa respekte lalwa nan kominote a e ki sèvi ak entimidasyon, pa gen ase limyè nan lari a, pa gen yon ajans espesyal pou jere chak kan, ensekirite nan kan yo, e mank nesosite lavi yo, tankou manje, dlo ak mwayen egzistans. Anpil ajans deklare yon gen yon kòd bon konduit pou anplwaye yo, men an reyaltite SEA vin bay fanm ak fi yo anpil pwoblèm: yo fè konnen yo oblije gen rapò seksyèl ak manm pèsònèl ajans imanitè entènasyonal e lokal yo pou jwenn pwoteksyon anba lapli, lajan oswa manje.

Tout ajans yo te evalye yo te gentan konnen yo dwe voye viktim agresyon seksyèl yo kote y ap jwenn swen medikal; anpil nan Pòtoprens e Leyogàn te gen kat vizit pou voye viktim yo ale nan enstalasyon medikal, e plizyè ajans Pòtoprens ofri viktim yo transpò nan ka sa a. Sepandan, enstalasyon yo te fè konnen yo gen difikilte pou kenbe konfidansyalite a e pou ofri asistans psikososyal bay moun ki pase anba agresyon seksyèl. Menmsi yo distribye kat pou voye moun yo al jwenn sèvis yo bezwen, nou pa fin konnen aklè si enfòmasyon yo genyen yo ajou oswa si yo gentan evalye kalite sèvis sa yo ak disponiblite yo 24 sou 24. Epitou yo pa bay kominote a ase enfòmasyon sou disponiblite e avantaj ki genyen nan chèche swen lasante.

3. Evite transmisyon VIH la

Lefètke Ayiti te gentan mete pwogram VIH sou pye, yo te kapab kontinye efò prevansyon yo aprè tranblemanntè a. UNFPA a te mande e distribye 7 milyon kapòt pou gason nan zòn tranblemanntè a te touche. Okòmansman, li te sanble kan Pòtoprens yo te gen kapòt toupatou, men kounye a, kominote yo deklare se achte yo dwe achte yo, e li pa fasil jwenn yo nan zòn andeyò Pòtoprens. Nan Jakmèl, kèk fi fè konnen yo pase tès VIH la plizyè fwa pou resevwa senk kapòt. Fanm

Moun ki pase anba tranblemanntè a ap viv an pèkmèl nan kan Pinchina, Jakmèl.

Fanm ansent sa a, ki nan enstalasyon pou deplase Mont Fluery andeyò Jakmèl, ap bezwen mache 45 minit pou rive nan wout ki pi prè a pou jwenn transpò pou al lopital lè l pral akouche.

deplase Leyogàn yo te bezwen kapòt pou fi tou. Nan kesyon pran prekosyon jeneral pou evite gaye enfeksyon nan enstalasyon medikal yo, sa ki pi piti yo pa t gen ensineratè e yo te gen difikilte pou elimine deche medikal. Yo pa t rapòte okenn gwo pwoblèm nan kesyon konfòmite ak pwotokòl pou bay transfizyon san ak bon sans e ak tout sekirite.

4. Evite twòp mòbidite e mòtalite pou manman ki akouche e ti bebe ki fèk fèt

P a gen yon politik nasyonal pou bay swen obstetrik yo gratis nan enstalasyon medikal piblik yo. Swen obstetrik ijan (emergency obstetric – EmOC) e pou ti bebe ki fèk fèt yo plizoumen disponib nan twa enstalasyon yo te evalye, menmsi pa toujou gen menm nivo nan kalite swen yo e nan disponiblite swen gratis, 24 sou 24, 7 jou chak semèn. Nan Pòtoprens, plizyè enstalasyon bay EmOC konple gratis. Klinik mobil yo, k ap sèvi anpil enstalasyon e kan pou moun deplase yo, pa kapab bay EmOC. Li sanble kominote ki pa gen aksè nan rezo kominikasyon oswa ki pa gen posiblite transpò bon mache yo gen pwoblèm pou voye moun yo ale nan lokal medikal ki ka pran swen yo, espesyalman nan kan e nan enstalasyon andeyò Leyogàn e Jakmèl. Epitou fanm yo fè konnen yo prèske pa gen aksè nan twous akouchman pwòp, malgre ajans yo te deklare yo distribiye plizyè milye twous. Youn nan pi gwo pwoblèm yo souve nan twa zòn sa yo, se aksè nan swen medikal ki pa bon lè ti bebe ki fèk fèt yo malad oswa yo gen konplikasyon. Yo rapòte avòtman ki fèt san sekirite se yon lòt pwoblèm tou.

5. Planifikasyon pou bay swen lasante repwodiksyon konple

Gen siy ki endike akèl y ap planifye swen lasante repwodiksyon ki pi konple. Jwenn enfòmasyon pou soutni efò sa yo toujou bay kèk ajans yo pwoblèm. Menmsi siveyans maladi ki fè pati Health Cluster la ap kontwòle kantite fanm ki gen konplikasyon gwoès e lè gen enfeksyon seksyèlman transmisib (EST), se pa tout ajans yo ki voye enfòmasyon.

Ranmase enfòmasyon e voye rapò sou endikatè RH bay gwoup travay RH la e MSPP a pòkò fèt jan l dwe fèt la. Òganizasyon k ap itilize enstalasyon mobil gentan kòmanse planifye tranzisyon sou plis enstalasyon medikal pèmanan. Lè fini, yo idantifye bezwen fòmasyon pou manm pèsònèl yo, espesyalman nan domenn jesyon klinik pou moun ki pase anba vyòl, EST, aspirasyon manyèl a vid e swen RH konple.

6. Lòt rezilta

MSPP ayisyen an te rekonèt bezwen planifikasyon famiyal la. Malgre plizyè ajans yo ofri kontraseptif, gen kèk ki fè konnen yo pa genyen ankò, espesyalman sa ki enjekte yo e pilil yo. EST yo reprezante yo gwo pousantaj nan tout ka mòbidite ann Ayiti, e se pou rezon sa a yo konsidere l kòm yon pati enpòtan nan swen yo. Kòm yo te deja bay prevansyon VIH/ SIDA a enpòtan e yo te deja mete swen PEPFAR (U.S. President's Emergency Plan for AIDS Relief) sou pye, efò pou retabli aksè nan antiretroviral (ARV) yo byen mache nan Pòtoprens.

Kisa ki nesèsè?

Kowòdinasyon

- **Finanse UNFPA a e MSPP a ta dwe yon priyorite pou asire gen ase pèsònèl pou pòs RH a plantan ki espesyalize nan entèvansyon imanitè nan nivo nasyonal e rejyonal**, ak lòt pòs administratif e lojistik pou omwen yon ane, yon fason pou trete kowòdinasyon RH nan Health Cluster la e pou asire yon patisipasyon nasyonal.
- **Gwoup travay RH la dwe kolabore ak Health Cluster, Camp Coordination and Camp Management (CCCM) Cluster e Protection Cluster**, pa mwayen kominikasyon regilyè nan reyinyon gwoup yo sou pwoblèm RH, tèm ki diskite nan reyinyon yo e patisipasyon nan evalyasyon e sesyon planifikasyon estratejik.
- **Li enpòtan pou finanse UNFPA a e MSPP a pou garanti gen ase founiti MISP** pou etann aktivite priyorite MISP yon fason ekite e pou devlope swen RH konple nan kominote ki touche yo pou omwen yon ane.

Prevansyon e entèvansyon fas ak vyolans seksyèl la

- **UN Stabilization Mission in Haiti (MINUSTAH), CCCM Cluster, gouvènman an ak tout aktè imanitè yo dwe etann sekirite** a pa mwayen plis kowòdinasyon e jesyon nan kan yo e nan enstalasyon ki pa planifye yo tou, yo dwe enplike fanm, fi e kominote yo nan prevansyon vyolans seksyèl la, yo dwe reyaji plis fas ak EST yo grasa dispozitif kominikasyon ki fonksyone e ankèt sou abi yo.
- **Ajans medikal yo ta dwe fè plis efò pou idantifye enstalasyon ki ofri swen klinik bay moun ki pase anba vyòl**, pa mwayen evalyasyon kapasite enstalasyon medikal yo nan domenn swen klinik gratis ki bon kalite (pèsònèl ki fòme, disponiblite founiti). Anmenmtan, yo ta dwe fè kominote yo konnen bezwen ki egziste e avantaj ki genyen lè yon moun ap chèche swen medikal, avèk fason pou aksede nan sèvis sa yo.

Lokal pou benyen ki pa gen ni pòt klele, ni limyè, ni separasyon ant gason ak fi, Leyogàn.

Prevansyon VIH la

- **Rekòmanse distribisyon kapòt gratis nan mitan tout kan, enstalasyon ki pa planifye e popilasyon touche yo,** e sonje sitiyoasyon an sitèlman dezespere nan anpil zòn, li enpòtan pou distribiye kapòt yo ak pridans pou evite esplwatasyon ak abi. Asire prekosyon estanda nan klinik mobil e lòt zòn distribisyon.

Prevansyon mòbidite e mòtalite pou manman ki ak-ouche yo e ti bebe ki fèf fèt

- **Health Cluster la ta dwe ranfòse efò li fè pou idantifye e difize enfòmasyon bay pwofesyonèl ak benefisyè yo sou kapasite entalasyon medikal yo genyen pou bay EmOC al swen pou ti bebe ki fèk fèt ki bon kalite, gratis, de baz oswa konple.** Pwofesyonèl RH yo ta dwe sèvi ak enfòmasyon sa yo pou mete yon plan akouchman sou pye ak tout fanm ansent nan kominote yo a. MSPP a e ONG yo ta dwe jwenn finansman pou ogmante EmOC e swen pou ti bebe ki fèk fèt, debaz kou konple, nan zòn ki andeyò nan departman Sidès ak Leyogàn. Yo bezwen sèvis sanbilans nan twa zòn yo pou fasilite transpò moun yo, espesyalman lannuit e nan wikenn.

Planifikasyon swen lasante repwodiksyon konple

- **Gwoup travay RH la ta dwe devlope e bay ajans ki sou teren yo yon fòmilè rapò estanda pou ranmase enfòmasyon RH yo regilyèman nan men chak ajans,** ak nan men MSPP a tou; li ta dwe analize enfòmasyon yo, pataje rapò sentèz la ak Health Cluster la, pibliye yo sou One Response, e difize yo bay kominote imanité an jeneral.
- **MSPP a e UNFPA a ta dwe kolabore avèk gwoup travay**

- **RH nan Health Cluster la pou konpile yon rezime detaye sou bezwen fòmasyon RH yo e sou plan fòmasyon yo.**
- **Tout ajans yo ta dwe pran mezi pou kominike ak kominote yo e mobilize yo yon fason pou konekte yo ak sèvis yo.**

Lòt bezwen

- **Tout ajans medikal yo k ap bay swen medikal debaz ta dwe, selon nòm imanité yo, asire kontraseptif yo disponib pou reponn demann nan,** sa vle di kapòt, pilil, enjeksyon, pilil kontraseptif pou ijans, epitou metòd ki gen efè pou plis tan e metòd ki pèmanan; metòd sa yo fè pati etap retablisman an.
- **Tout ajans medikal yo ta dwe fè benefisyè yo konnen ki kote enstalasyon PEPFAR yo ye nan chak 10 departman Ayiti yo, pou fasilite aksè kominote a nan sèvis VIH/SIDA yo, ak ARV e prevansyon transmisyon manman-pitit.**

Limit evalyasyon an

Gen plizyè limit, tankou echantiyon ki pa reprezantatif nan sit/patisipan gwoup diskisyon yo, erè tradiksyon e enfòmasyon ki gendwa pa makonnen youn ak lòt, kontrent tan e mank enfòmasyon konple, kontrent lojistik e nan domenn sekirite.

Nòt

- ¹ Haiti Displacement Tracking Matrix (DTM), 11 me 2010.
- ² UNOCHA. Haiti Humanitarian Bulletin Issue #3, 24 me 2010.
- ³ UNOCHA. Haiti Earthquake Situation Report #34, 16 avril 2010.
- ⁴ UNOCHA. Financial tracking System. Haiti Earthquakes – Janvye 2010: E. List of Appeal Projects (klase selon chak Cluster). ocha.unog.ch/fts/pageloder.aspx?page=emergemercyDetails&appealID=893. Aksè nan 21 fevrye 2010.
- ⁵ Ibid. Aksè nan 16 me 2010.
- ⁶ UNOCHA. Haiti Humanitarian Bulletin Issue #4, 4 jen 2010.
- ⁷ Twous lasante repwodiksyon entè-ajans yo, se Gwoup travay entè-ajans sou RH pandan kriz yo ki devlope yo, e li gen medikaman ak founiti ladan l pou yon peyòd twa mwa.
- ⁸ *One Response Haiti* se yon sit entènèt pou kolaborasyon entè-ajans k ap soutni echanj enfòmasyon ant gwoup e ajans entèvansyon yo.

Pou plis enfòmasyon, tanpri kontakte:

Komisyon fanm pou refijye
(Women's Refugee Commission)

info@wrcommission.org | +1.212.551.3115
www.womensrefugeecommission.org

